Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 05.03.1970, sp. zn. 8 Tz 31/69, ECLI:CZ:NS:1970:8.TZ.31.1969.1

Číslo: 39/1970

Právní věta: Skutočnosť, že páchatel trestného činu, vypočúvaný ako svedok v trestnej veci iného obvineného a vypovedajúci nepravdu ohladne svojho trestného činu, bol riadne poučený o práve odoprieť výpoveď, má len procesný význam v tom smere, že takúto výpoveď treba považovať za dôkaz výpoveďou svedka podla § 89 odst. 2 a § 97 a nasl. tr. por. Nemá však hmotnoprávny význam v tom smere, že sa takýto páchatel dopúšťa trestného činu krivej výpovede podla § 175 odst. 1 tr. zák. Trestná zodpovednosť takéhoto páchatela za trestný čin krivej výpovede podla § 175 odst. 1 tr. zák. by odporovala zásade, že obvinený nesmie byť donucovaný k doznaniu žiadnym spôsobom (§ 91 odst. 1 tr. por.).

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 05.03.1970

Spisová značka: 8 Tz 31/69

Číslo rozhodnutí: 39

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek, Svědci

Předpisy: 140/1961 Sb. § 175 odst. 1 141/1961 Sb. § 89 odst. 2
§ 91 odst. 1
§ 97

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 39/1970 sb. rozh.

Skutočnosť, že páchateľ trestného činu, vypočúvaný ako svedok v trestnej veci iného obvineného a vypovedajúci nepravdu ohľadne svojho trestného činu, bol riadne poučený o práve odoprieť výpoveď, má len procesný význam v tom smere, že takúto výpoveď treba považovať za dôkaz výpoveďou svedka podľa § 89 odst. 2 a § 97 a nasl. tr. por. Nemá však hmotnoprávny význam v tom smere, že sa takýto páchateľ dopúšťa trestného činu krivej výpovede podľa § 175 odst. 1 tr. zák. Trestná zodpovednosť takéhoto páchateľa za trestný čin krivej výpovede podľa § 175 odst. 1 tr. zák. by odporovala zásade, že obvinený nesmie byť donucovaný k doznaniu žiadnym spôsobom (§ 91 odst. 1 tr. por.).

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu z 5. marca 1970, 8 Tz 31/69.)

Najvyšší súd na sťažnosť pre porušenie zákona podanú predsedom Najvyššieho súdu zrušil uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 5. októbra 1966 sp. zn. 2 To 395/66, ktorým bolo zamietnuté odvolanie obvinenej Z. S. proti rozsudku Okresného súdu v Komárne zo 17. júna 1966 sp. zn. 1 T 11/66, zrušil ďalej uvedený rozsudok Okresného súdu v Komárne a tomuto súdu nariadil, aby vec znova prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Rozsudkom Okresného súdu v Komárne zo 17. júna 1966 sp. zn. 1 T 11/66 bola obvinená Z. S. uznaná vinnou dvojnásobným trestným činom krádeže ako obzvlášť nebezpečná recidivistka podľa § 247 odst. 1 a § 41 písm. b) tr. zák. a trestným činom krivej výpovede podľa § 175 odst. 1 písm. a) tr. zák. a bola za to podľa § 247 odst. 1, § 42 tr. zák. s použitím § 35 odst. 1 tr. zák. odsúdená na úhrnný trest odňatia slobody v trvaní tri a pol roka; pre výkon tohto trestu bola zaradená do III. nápravnovýchovnej skupiny. Okrem toho bolo týmto rozsudkom rozhodnuté o nároku poškodených osôb na náhradu škody.

Jedného z trestných činov krádeže sa obvinená mala dopustiť tak, že

10. augusta 1965 v Komárne na Chalupkovej ulici č. 33 odcudzila Š. K. z vrecka kabáta 25,- Kčs a z ruky náramkové hodinky v hodnote asi 325,- Kčs.

Trestného činu krivej výpovede podľa § 175 odst. 1 písm. a) tr. zák. sa obvinená podľa zistenia okresného súdu dopustila tak, že v priebehu trestného stíhania proti obvinenej J. L. vo svojich výpovediach 11. a 20. 8. 1965 pred vyhľadávacím orgánom OO VB v Komárne uviedla ako svedkyňa nepravdu, najmä v tom, že ju Š. K. 10. augusta 1965 ohmatával a za účelom súlože ju volal do miestneho cintorína. Ďalej obvinená ako svedkyňa uviedla, že Š. K. dal R. L. 25,- Kčs a jej že dal náramkové hodinky sovietskej výroby, ktoré potom odpredala za 250,- Kčs a peniaze dala do úschovy matke svojho druha. Okrem toho obvinená pri týchto výsluchoch tvrdila, že videla ako J. L. pred Š. K. dvíhala sukňu a chytala ho okolo pasu. Tieto svoje tvrdenia potom obvinená Z. S., vypočutá na hlavnom pojednávaní 30. septembra 1966 ako svedkyňa v trestnej veci proti J. L. odvolala, v dôsledku čoho došlo vo veci obvinenej J. L. k oslobodzujúcemu rozsudku.

Odvolanie obvinenej Z. S. proti tomuto rozsudku bolo zamietnuté uznesením Krajského súdu v Bratislave z 5. októbra 1966 sp. zn. 2 To 395/66 ako nedôvodné.

Proti tomuto uzneseniu podal predseda Najvyššieho súdu sťažnosť pre porušenie zákona, v ktorom vytýka nesprávny záver súdov o vine obvinenej trestným činom krivej výpovede podľa § 175 odst. 1 písm. a) tr. zák. a nedostatočné objasnenie okolností týkajúcich sa krádeže na škodu Š. K. Predseda Najvyššieho súdu navrhol, aby po vyslovení porušenia zákona boli nezákonné rozhodnutia súdov zrušené a postupované ďalej podľa § 270 odst. 1 tr. por.

Najvyšší súd na podklade podanej sťažnosti pre porušenie zákona preskúmal v zmysle § 267 odst. 1 tr. por. správnosť výrokov napadnutého rozhodnutia, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že sťažnosť pre porušenie zákona je dôvodná, pretože došlo k porušeniu zákona.

Rozhodnutím krajského súdu bol v neprospech obvinenej Z. S. porušený zákon predovšetkým v ustanovení § 175 odst. 1 písm. a) tr. zák.

Ako je z trestného spisu Okresného súdu v Komárne sp. zn. 2 T 278/65 zrejmé, oznámil poškodený Š. K. bezpečnostným orgánom, že mu boli 10. augusta 1965 odcudzené jedny náramkové hodinky a čiastka 25,- Kčs. Na základe tohto oznámenia bolo proti J. L. 10. augusta 1965 zahájené trestné stíhanie a vznesené obvinenie.

V priebehu trestného stíhania bol vypočutý poškodený Š. K. Tento svedok už v prípravnom konaní pri konfrontácii s obvinenou J. L. a so „svedkyňou“ Z. S. tvrdil, že kritického dňa išiel sa v Chalupkovej ulici v Komárne pozrieť na dom, v ktorom pracoval ako mäsiarsky učeň. Na dvore domu ho jedna osoba cigánskeho pôvodu (Z. S.) chytila za ruku, druhou rukou okolo pasu a ťahala ho do kuchyne. Druhá osoba cigánskeho pôvodu, ktorá prala v kuchyni prádlo (J. L.) si vyzdvihla sukňu a ponúkla mu za úplatu pohlavný styk. Keď poškodený jej návrh odmietol, chybila ho J. L. okolo pasu a začala ho ohmatávať a stískať. Pri tomto ohmatávaní mu obvinená J. L. vytiahla z malého kabáta 25,- Kčs. Keď poškodený potom odišiel z domu, zistil, že mu boli odcudzené aj hodinky. Aj na hlavnom pojednávaní konanom 30. septembra 1965 v trestnej veci proti obvinenej J. L. poškodený Š. K. označoval za páchateľku J. L.

V tejto trestnej veci bola ako svedkyňa vypočutá aj. Z. S., ktorá na rozdiel od výpovede poškodeného Š. K. uviedla, že menovaný ju ohmatával na tele. Ináč potvrdila, že chytila poškodeného Š. K. za ruku a odviedla ho do kuchyne, kde sa zdržiavala J. L. Svedkyňa shodne s výpoveďou poškodeného Š. K. tvrdila, že J. L. zdvihla sukňu a potom chytila poškodeného okolo pasa. Z. S. okrem toho tvrdila, že Š. K. sám dal 25,- Kčs synovi obvinenej J. L. a dokonca vo svojej výpovedi z 11. augusta 1965 poznamenala, že Š. K. jej dal hodinky s tým, aby išla s ním do cintorína. Aj keď „svedkyňa“ Z. S. o niektorých okolnostiach prípadu v priebehu prípravného konania menila svoje výpovede, je potrebné poznamenať, že sa nesnažila usvedčovať z krádeže uvedených vecí J. L. Pokúsila sa preukázať iba to, že žiadna krádež ku škode Š. K. spáchaná nebola, ale že tento uvedené veci s úmyslom docieliť súhlasu k pohlavnému styku dobrovoľne odovzdal, a to synovi J. L., resp. jej samotnej.

Až na hlavnom pojednávaní konanom 30. septembra 1965 ako svedkyňa uviedla, že peniaze ako aj hodinky odcudzila Š. K. ona sama.

Na základe tejto jej výpovede bola obvinená J. L. právoplatným rozsudkom Okresného súdu v Komárne z 30. 9. 1965 sp. zn. 2 T 278/65 spod obžaloby pre krádež hodiniek a obnovu 25,- Kčs ku škode Š. K. podľa § 226 písm. c) tr. por. oslobodená.

V dôsledku takéhoto ukončenia trestného stíhania proti J. L. bolo uznesením vyšetrovateľa OO VB v Komárne zo 4. januára 1966 sp. zn. VB4-5) 1965 zahájené trestné stíhanie proti Z. S. pre krádež hodiniek a obnosu 25,- Kčs ku škode Š. K. a pre trestný čin krivej výpovede podľa § 175 odst. 1 písm. a) tr. zák.

Ako už bolo uvedené, bola obvinená Z. S. nakoniec právoplatne uznaná vinnou tiež trestným činom krivej výpovede podľa citovaného zákonného ustanovenia. V tomto smere však súdy pochybili.

Krajský súd v Bratislave sa ohľadne trestného činu posúdeného podľa § 175 odst. 1 písm. a) tr. zák. zaoberal výlučne formálno-procesnými hľadiskami. Svojím uznesením z 13. apríla 1966 sp. zn. 2 To 148/66 zrušil pôvodný odsudzujúci rozsudok súdu prvého stupňa a tomuto súdu vec vrátil na nové prejednania a rozhodnutie. Krajský súd vytýkal súdu prvého stupňa, že nezistil, či obvinená Z. S. bola v trestnej veci proti J. L. riadne ako svedkyňa poučená. Podľa názoru krajského súdu sa pre naplnenie pojmových znakov trestného činu krivej výpovede podľa § 175 odst. 1 tr. zák. vyžaduje, aby svedok bol riadne poučený o význame svedeckej výpovede, o následkoch krivej výpovede ako aj o práve odoprieť výpoveď podľa § 100 tr. por. Krajský súd preto prikázal súdu I. stupňa, aby v ďalšom konaní vypočutím obvinenej Z. S., vyhľadávacieho orgánu, prípadne ďalších osôb zistil, akým spôsobom bola menovaná v trestnej veci proti J. L. ako svedkyňa poučená.

Okresný súd v Komárne potom v ďalšom konaní tieto dôkazy vykonal a na základe nich potom došiel k záveru, že pri vypočutí bola Z. S. riadne poučená v tom smere, že je v zmysle § 100 odst. 2 tr. por. oprávnená odoprieť výpoveď, ak by výpoveďou spôsobila nebezpečenstvo trestného stíhania sebe ako aj blízkým osobám v tomto ustanovení označeným.

I v trestnom konaní môže dôjsť k situácii, keď je vo veci vypočutý ako svedok doteraz neodhalený páchateľ. Takto by mohol byť vypočúvaný samotný páchateľ vtedy, ak by tento nepoužil svojho práva odoprieť vypovedať, a to napriek tomu, že bol o tomto svojom práve podľa § 101 odst. 1 tr. por. poučený.

Krajský súd však nesprávne hodnotil dôsledky poučenia páchateľa trestného činu, vypočúvaného ako svedka, o práve odoprieť výpoveď.

Je totiž potrebné rozlišovať dôsledky z hľadiska procesnoprávnych predpisov a z hľadiska hmotného práva trestného.

Z hľadiska predpisov trestného poriadku je možné výpoveď páchateľa vypočutého ako svedka, pri vypočutí ktorého boli dodržané príslušné procesnoprávne ustanovenia, včítane ustanovenia § 101 odst. 1 tr. por., považovať za dôkaz v zmysle ustanovenia § 89 odst. 2 tr. por.

Z hľadiska hmotno-právneho je však treba uviesť, že páchateľ trestného činu vypočutý ako svedok v trestnej veci proti inému obvinenému sa nemôže dopustiť trestného činu krivej výpovede, pokiaľ vypovedá o okolnostiach týkajúcich sa trestného činu, ktorého je páchateľom. Trestné stíhanie takej osoby pre trestný čin krivej výpovede by odporovalo ustanoveniu § 91 odst. 1 tr. por., podľa ktorého obvinený nesmie byť žiadnym spôsobom donucovaný k priznaniu. Z tohto hľadiska je tiež nerozhodné, že vypočúvaná osoba nevyužila svojho práva odoprieť výpoveď (§ 100 odst. 2 tr. por.).

Z obsahu trestného spisu v trestnej veci proti J. L. vedenej na Okresnom súde v Komárne pod sp. zn. 2 T 278/65 je zrejmé, že obvinená Z. S. vypovedala ako svedkyňa tak, aby odvrátila podozrenie proti svojej osobe. Okresný súd v Komárne preto pochybil, keď rozsudkom zo 17. júna 1966 sp. zn. 1 T 11/66 uznal obvinenú Z. S. vinnou trestným činom krivej výpovede podľa § 175 odst. 1 písm. a) tr. zák.

V ďalšom sa Najvyšší súd zaoberal neúplnosťou skutkových zistení ohľadne trestného činu krádeže spáchaného na škodu Š. K.